

Van het Oude Testament naar

Nieuwe kerken worden zelden meer gebouwd, maar de protestantse gemeente in Osdorp deed het wel. Zonder toren, maar wel met een kruis. De dominee: 'De imam van de overkant vindt hem ook mooi.'

tekst: ANNETTE WIESMAN foto JOHANNES ABELING

Een kerktoeren heeft de nieuwe kerk niet – de klok van de oude, afgebroken kerk hangt nu ergens onopvallend aan de zijkant. Maar als je uit het centrum van Osdorp komt, valt 's avonds onmiddellijk een grote, verlichte raampartij op, waar tussen grote, gekleurde glaspanelen een enorm lichtgroen kruis prijkt.

Vandaag is er een kennismakingsborrel voor de burens. Druk is het niet, met slechts een handjevol bezoekers. Maar dat kan ook komen door de problemen met de riolering, hoopt dominee Robert Jan Bakker, een man op leeftijd in grijs pak. Daardoor zijn de bewoners nog niet allemaal in hun woning in hetzelfde gebouw getrokken.

"Vorige week waren de moskeebestuurders uit de buurt nog langs voor een rondleiding," vertelt hij. "Ze vonden de nieuwe kerk mooi." De dominee had zich er maandenlang zorgen over gemaakt. Zouden ze het kruis op de gevel niet provocerend vinden? Tenslotte is het kruis ook het symbool van de kruistochten tegen de islam. Maar het bezoek was een wederzijds genoegen. "De meneer van de overkant vroeg nog of we niet wat ruimte over hadden, omdat we volgens hem niet alles benutten," zegt Bakker. Het contrast tussen de overvolle moskee aan de ene en de luxe, uitgedunde kerk aan de andere kant kon haast niet groter, beseft hij. 'Ja, het zijn boeiende tijden.'

In Amsterdam worden er hoogst zelden nieuwe kerken gebouwd. Wat wil je, in een stad waar de meeste kerken sterk lijden onder vergrijzing. Wie ooit nog het lef heeft om iets nieuws te bouwen, zal zich moeten voegen naar andere maatschappelijke functies in de wijk, zoals brede scholen en bibliotheken. Zoals het kerkgebouw van de protestantse wijkgemeente De Opgang, op de hoek Tussen Meer en Hoeken, dat als een soort doos onder een woningbouwcomplex is geschoven. Tegen de kerk aan bevinden zich 79 koopappartementen, 560 vierkante meter bedrijfsruimte, een parkeergarage, een daktuin en een kinderdagverblijf.

Vanwege een krimpende gemeente besloot het kerkbestuur van de protestantse kerk in Osdorp-Sloten tot een ongewone manoeuvre. Het kerkgebouw uit 1967 werd gesloopt, de erfpacht werd gestopt over. Reden: de kerkgangers voelden zich verloren in het oude Opganggebouw, dat veel te groot geworden was. In 1989 was er al een fusie geweest met de hervormde kerk De Uitweg, even verderop de straat, maar die had uiteindelijk ook niet voldoende geholpen. "We zaten met 120 mensen in een gebouw dat bedoeld was voor zeshonderd man," vertelt technisch beheerder Ruud Bronder. "Dat vind je op een gegeven moment niet meer fijn. En we moesten stoken voor duizend man."

De sloop was controversieel. Bureau Monumentenzorg had de oude

Dominee Robert Jan Bakker had zich wel zorgen gemaakt, tenslotte is het kruis ook het symbool van de kruistochten.

kerk Opgang al eerder uitgeroepen tot een van de architectonische 'Parels van Nieuw West'. Maar renova-

Christenen op begane grond, tussen flats en bedrijven

tie was bouwkundig moeilijk en de kerkgemeente wilde verder. Met het beschikbare geld kon ze een nieuwe, kleinere ruimte laten bouwen.

Toenmalig stadsdeelvoorzitter Simon Willing liet de kerkenraad weten zich sterk te willen maken voor het behoud van de kerk en het stadsdeel had zich kunnen verzetten tegen de sloop van het oude gebouw, maar het zag ook de voordelen: rond het terrein kon ontwikkelaar NL Development nu starterswoningen en andere wijkvoorzieningen bouwen, iets waarvoor anders geen plaats was geweest.

Binnen blijkt de kerkrimte er vooral warm uit te zien. De twee zijmuren lopen schuin naar elkaar toe, voor een goede akoestiek. Plafond en muren zijn bekleed met houtfineer. De stoelen staan niet naar de kansel gekeerd, zoals in traditionele protestantse kerken, maar

in een kring. Het houten orgel, een strak jarenzeventigmodel, is afkomstig uit De Uitweg.

Kerkinrichter Pim van Dijk licht in hoog tempo de symboliek toe. Hij is gespecialiseerd in de liturgische vormgeving van kerkruimten. "Zie je de achtzijdige ster op de avondmaalstafel? Die staat voor de achtste dag, het begin van de perfectie." Er is een doopvont in de vorm van een glazen kom op een houten, achtzijdig onderstel. Ook in de andere meubels en op de vloer komt de achtzijdige ster terug. Wie achter de bescheiden kansel staat, met het kruis en het licht uit het oosten achter zich, verkondigt zo 'een boodschap van eeuwigheid en hoop', volgens Van Dijk. De tafel, met een

blad van vijf bij vijf voet en drie voet hoog (een voet is 30,48 centimeter), is gemaakt op basis van een omschrijving uit het Oude Testament.

De ruimte weerspiegelt de moderne protestantse dienst, waarin rituelen voorzichtig weer hun intrede doen. Die oecumenische sfeer vond Van Dijk wel spannend: "Een lel van een kruis, een kleine kansel; zou dat wel passen in een protestantse kerk?"

In De Opgang is geen kansel op een voetstuk die het interieur domineert, zoals in veel oude protestantse kerken. Doopvont, avondmaalstafel en kansel staan in elkaars verlengde. Dat is een ongewone opstelling, vertelt de kerkin-